

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMĂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Cenzurat.

1 Petru 3, 18.

OPINIE SEPARATĂ

Modul înțeles cum a rezolvit Sf. Sinod problema învățământului teologic, a fost salutat cu adâncă satisfacție de toate centrele noastre bisericesti. Un singur glas s'a auzit după soluția adoptată, care se declară împotriva ei. Este al „Asociației generale a Clerului din toată țara” — cum pretind gazetele, cari rezumă *Memoriul* înaintat Sfântului Sinod și Ministerului educației naționale de către pâr. *P. Partenie*.

Din capul locului trebuie să facem rezervele convenite cu privire la caracterul acestui *Memoriu*. Când toată preoțimea din Mitropolia Transilvaniei este deplin solidară cu punctul de vedere al Sf. Sinod, când clerul din Basarabia mărturisește aceeași concepție bisericască, când cel din Bucovina și o bună parte a celui din vechiul Regat se mișcă pe același plan general — ne întrebăm cu drept cuvânt dacă *Memoriul* citat mai exprimă vederile „Clerului din toată țara”? El poate fi privit cel mult ca opera personală a biroului, care se crede autorizat să vorbească în numele tuturor preoților într'una din cele mai hotărâtoare probleme ale Bisericii ortodoxe. Ceea ce evident reduce mult valoarea *Memoriului* atât în fața autorităților cărora le-a fost înaintat, cât și a opiniei publice bisericesti.

Cu toate acestea ne vom permite — de dragul chestiunii în discuție — să examinăm „dezideratele” cuprinse în *Memoriu*, spre a vedea din nou dacă ele sunt în concordanță cu *interesele superioare* ale Bisericii.

Dela început pâr. *Partenie* se declară categoric pentru sistemul *seminariilor* teologice, cerând nu numai menținerea celor astăzi în ființă, ci și generalizarea lor pentru fiecare eparhie din cuprinsul Patriarhiei române. Așadară principiar, exact la antipodul soluției adoptate de Sf. Sinod.

În ce privește organizarea însăși a acestor *Seminarii* se

preconizează o serie de formule, cari tind să realizeze un tip de școală, după părerea noastră, absolut neviabil. Se cere ca toate Seminariile să fie conduse de o autoritate centrală, un consiliu permanent de pe lângă Sf. Sinod — compus din profesori dela facultățile teologice și seminarii. Cei dela Academii teologice sunt excluși.

Acest for va numi pe profesori, anume: pe cei de științe profane după analogia profesorilor secundari, iar pe cei de științe religioase prin concurs special. Și autorul ține să adaugă aici o motivare deplasată, susținând că nu poate fi dat dreptul instituirii profesorilor în mâna *consiliilor eparhiale*, pentru incompetența lor în materie. (!)

Controlul este și el tot dublu: cel religios-educativ în atribuția Chiriarhului, iar cel tehnic-didactic de competența Ministerului.

Academiile teologice din Ardeal au să treacă și ele sub conducerea forului central din București, iar Facultățile de teologie rămân în Universități, Sf. Sinod fiind îndrituit să cerceze numai moralitatea candidaților și aspectul dogmatic al lucrărilor prezintate.

Pe cât vedeți, *Memoriul* bate drumuri vechi, potrivnice concepției oficiale a Bisericii. Mai mult decât atât: el nu ține seama nici de faptul nou și decisiv că însuși *Suveranul* a proclamat apusul *Seminariilor* teologice și prefacerea lor în licee confesionale chiar la o festivitate a Seminarului de sub direcția pâr. *P. Partenie*.

Ar putea cineva bănui, că numai Sfinția Sa vede just, iar *Suveranul* și Sf. Sinod sunt în rătăcire? Nu cumva este o gravă eroare să lași pregătirea *Clerului* numai pe mâna *Bisericii*, așa cum stabilise de altfel și Statutul de organizare din 1925? Întrebarea ni se pare tot atât de absurdă, ca și când am con-

testa adevărul biblic, că *Mântuitorul* singur și-a ales și învățat *ucenicii*, fără nici un amestec al puterii civile.

De aceea regretăm, că am fost nevoiți să înregistrăm un *Memoriu*, semnat de președintele Asociației *Clerului*, care încearcă să răstoarne o *soluție oficială* a Bisericii, întemeiată pe învățătura sfintei Scripturi

și pe interesele religioase ale Statului românesc.

Cazul acesta ne arată și el, că o serioasă *disciplină* de gândire și acțiune a Clerului nu poate fi dobândită, decât în școli teologice conduse exclusiv de Biserică.

Acest *adevăr* va triumfa în curând, prin traducerea în lege a proiectului votat de Sf. Sinod.

Educația și controlul în școală.

— Directivele date de Ministrul educației naționale

P. Sf. Sa Episcopul Nicolae Colan. —

Miercuri, 17 I. c., s'a ținut la Casa Școalelor, conferința membrilor corpului de control ai învățământului primar din întreaga țară.

Sedința a fost prezidată de P. S. episcop *Nicolae Colan*, ministrul educației naționale, asistat de d-l D. V. Toni, subsecretar de stat.

Au mai luat parte la conferință d-nii: prof. Stanciu Stoian și Al. Voinescu, directorul și subdirectorul învățământului primar-normal.

Luând cuvântul P. S. episcop *Nicolae Colan* a rostit următoarea cuvântare:

„Când îmi arunc ochii și văd că sala abia vă incupe, îmi zic: cât de mulți trebuie să fie aceia, pe cari-i reprezentați și cât de mare trebuie să fie misiunea lor și a d. vs.

Sunteți aici în numele învățătorimii satelor și orașelor, pentru a ne sfătui frățeste care sunt căile cele mai potrivite pentru împlinirea marelui ideal al școlii.

Asupra scopului integral al școlii nu s'a convenit încă. Fiecare pedagog vede alt ideal al școlii și fiecare, în parte, are dreptate.

Educația trebuie clădită pe sentimentul religios, altfel zidești pe nisip.

Am intrat într'o zodie nouă care-și conturează marginile sub oblăduirea M. S. Regelui. Trebuie să umplem contururile cu elan nou, cu iubire frățescă.

Până acum de multe ori ne-am poticnit. Astăzi suntem în

putința să evităm unele poticniri. Odată învinse piedicele, să trecem la muncă nouă, în-suflețită și disciplinată. Inspectorii și revizorii școlari și-au dat silința să facă astfel. Astăzi trebuie să ne potențăm râvna entuziasmului și a muncii.

Suntem chemați ca de azi înainte și mai riguros și mai scrupulos să controlați pe învățători, cari trebuie scoși definitiv din angajamentele neșcolare. Tot mai desprinși, ei se vor putea dărui și mai mult școlii.

Eu voi pune numai câteva din problemele care să ne preocupe intens.

Băeții vin la școală din medii sărace și neformate. Să-i cioplăm, în toate privințele. Învățătorul să nu nesocotească nimic în dezbărarea copilului de apucăturile rele din familie, de pe stradă și din școală.

Paralel cu aceasta vom căuta să-i învățăm pe copii fără să ucidem sufletul lor. E adevărat că, cu programele încărcate de azi, ucidem copilăria, epoca cea mai binecuvântată de Dumnezeu. Deaceia jocul, distracția, conversația intimă trebuie să alterneze cu preocupările mai serioase.

La aceste lucruri ne ajută străjeria. Ea tinde să dea învățământului o educație de mai multă amploare și să înlăture uciderea simțirii copilărești. Exagerările sunt metehne, vine. Străjeria are scopuri și mijloace alese.

Fac un apel să aveți deo-

sebită grije ca învățătorii să continue cu zel la activarea lor în cadrele străjeriei.

Am ținut să vă spun aceste lucruri și să adresez un apel la dvs. să vă faceți slujba deplin pentru Dumnezeu, pentru neam și pentru dvs.

Să îndrumați pe învățători, așa cum eu fac cu preoții, să caute să realizeze o cât mai frățească lucrare, care garantează idealul de care am vorbit.

Factorii de conducere dela

sate sunt preotul și învățătorul. Când se rupe unul din ei e primejduită lucrarea celuilalt. În măsura în care conlucrează învățătorul cu preotul se zidește satul nostru.

Eu cred că veți ține seamă de aceste îndemnuri și că învățământul va purcede pe drumul său adevărat în folosul neamului.

Dumnezeu să vă ajute și să ne ajute“.

Din Pastoralele Ierarhilor noștri.

I. P. S. Mitropolit Nicolae Bălan.

„De nimic nu avem noi mai mare nevoie astăzi ca de această viață renăscută întru Hristos. Cuvântul meu izvorât din iubire părintească acesta este astăzi: Faceți să învieze Hristos Domnul în sufletele Voastre, în casele și familiile Voastre, în toate lucrurile și strădanile Voastre. Numai în acest chip se pot înviora puterile națiunii noastre și se poate coborî o viață mai bună în țara noastră. Toate silințele de învoire pe acest drum trebuie să pornească, ascultând după atâtea încercări neisbutite, de Cel ce ne spune: „Fără de mine nu puteți face nimic!“

Au umblat oamenii destul până acum și la noi pe căi greșite, au beut din fântâni otrăvite și s'au închinat la idoli străini. Așa s'au sporit răutățile și dușmăniile și vrajbele și răsbunările și ura dintre frați, de nu se mai puteau înțelege într'olaltă. Viața se făcuse rea și nesuferită, fiindcă se abătuse dela Hristos pe cărările pierzaniei. Acum să stăm într'ajutor întreaga biserică, cu toți fiii ei, cu toate puterile și luminile și darurile cele sfinte ale ei, la întoarcerea și îndrumarea spre bine a vieții din țara noastră. Un popor care-și leagă su-

fletul cu toate baierile credinței de Hristos-Domnul cel înviat din morți, rămâne nebiruit de orice strămtorări și năpăstuirii ar da peste el și-și croiește drum sigur către viitorul său. Împărtășindu-se din acelaș potir al credinței toți fiii săi, se încheagă o comunitate strânsă a sufletelor, o legătură a iubirii și a păcii în care se petrece și se desfășoară prielnic progresul vieții naționale și al celei de stat. Acest climat al sufletului face Domnul să se coboare asupra neamului și asupra scumpei noastre țări, deodată cu praznicul Învierii Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos.“

P. S. Episcop Nicolae al Orăzii.

„Domnul a lăsat sfintele taine și învățătura Sa în grija și chivernisirea Bisericii pe care a întemeiat-o ca să fie așezământ de mântuire pentru toate neamurile până la sfârșitul veacurilor. Sfânta Biserică, condusă de Duhul cel Sfânt, care s'a pogorît în ziua praznicului Cincizecimii peste sfinții apostoli, împărtășește prin slujitorii altarelor pe credincioși deoparte de învățătura curată și fără rătăcirii a Domnului, iar de altă parte îi spală de întinăciunea păcatelor, îi întărește și-i sfințește prin puterea și

harul sfintelor taine — conducându-i astfel către fericirea cea vecinică.

Numai cine primește învățătura propovăduită de Sf. Biserică, în numele Domnului, numai cine se apropie mereu de altar și primește cu vrednicie sfintele taine, numai cine ascultă cu smerenie de glasul păstorilor sufletești așezați de Domnul, poate dobândi cerul cu bucuriile lui. Numai cine are Biserică Domnului Christos de mamă, poate avea pe Dumnezeu cel din ceruri de tată. Numai în Biserică ortodoxă a Răsăritului există mântuire, căci numai Ea singură a păstrat neatinsă toate comorile primite dela Domnul. De Ea trebuie să vă lipiți cu toată ființa

voastră, de Ea trebuie să ascultați și pe Ea trebuie să o apărați, ca pe o maică prea bună, din toată virtutea și cu toată puterea voastră.

Neamul nostru românesc a fost învrednicit din partea lui Dumnezeu să ajungă — după o robie de o mie de ani — întreg și puternic ziua minunată a învierii sale, numai fiindcă toți părinții și strămoșii noștri au ținut la sf. Biserică și la legea lui Dumnezeu ca la ochii lor din cap. Toți au avut o singură credință, un singur altar, un singur Domn, un singur botez. Urmați și voi pentru al vostru și al neamului nostru folos pilda vieții lor.“

Praznicul Învierii la Cluj.

Firea întreagă se primenise în așteptarea clipei de sfântă înfiorare. Pământul numai cu un ceas înainte și-a spălat haina cu lacrimile cerului. Liniștea văzduhului era curată și proaspătă. Creștinii, pâlcuri, pâlcuri se îndreptau prin noapte spre Catedrală, cei zăbavnici nu mai încap. La ceasurile 12 din miez de noapte, chemarea arhierescă „Veniți de luați lumină“ a P. S. Episcop Nicolae Colan, se rosteste din ușa împărătească. Dl General Insp. Florescu, dl Gen. Vasilescu, comand. corpului VI, dl prefect Col. Enescu, dl primar Filipescu sunt cei din tîi cari se apropie și își iau lumina, care apoi se transmite progresiv, în câteva clipe, toată catedrala e încinsă de lumină.

Afară în piața catedralei o mare de capete și în front o companie de onoare cu muzica.

Se formează cortegiul pentru încunjurare. În frunte praporii, crucea, șase ripide ai căror purtători toți erau îmbră-

cați în stihare noi — un punct nou și îmbogățitor al solemnității praznicului. Urmează soborul preoților cu P. Sfințitul, apoi într'o impresionantă orânduială, autoritățile și credincioșii. Corul clopotelor țineau tovărășia. Cortegiul ajuns iarăși în fața intrării, clopotele tac. P. S. Sa citește cuvântul sf. evanghelii și în ghesimanică liniște cântă primul Hristos a înviat. Rachetele descriu traiectoria luminoase spre adâncurile văzduhului; tunurile vestesc ceasul sfânt iar corul „Buna Vestire“ condus de ierodiaconul catedralei Anat. Scurtu, având foarte prețiosul concurs al artiștilor dela Operă, a fost cu adevărat o revelație impresionantă. Întâiul Hristos a înviat a fost într'adevăr un mesagiu care a zguduit și crugurile cerului — și prin care Clujul a putut afla că ortodoxia românească a Clujului prăznuește ceasul sfânt al Învierii. Artiștii dela Operă și-au agonisit o binemeritată laudă și

FOILETON

MIRENII și drepturile lor în Biserică.

de I. MATEIU

Dar mirenii au fost primiți, rând pe rând, cu drepturi egale alături de cler, în corporațiunile eclesiastice chiar de către patriarhiile ecumenice ale Constantinopolei, Alexandriei și Antiohiei, în Arhiepiscopia Ciprului, în Biserică Bulgariei, a Greciei, apoi în Bisericile ortodoxe autonome de după războiul din Cehoslovacia, Finlanda, Estonia, Letonia, Ucraina, Litvania și Albania.¹⁾ Ba liberalismul lor a mers atât de departe, încât mirenii au fost introduși chiar în sinoadele episcopicești, cum e cazul patriarhiei ecumenice din Antiohia, al celei din Rusia, și al bisericii ortodoxe din Ucraina.²⁾

Într'un cuvânt, astăzi aproape întreaga Biserică ecumenică ortodoxă trăiește, sub aspectul organizației, în spiritul principiilor cardinale ale Statutului șagunian. Subliniez cu deosebită tărie acest fenomen general, deoarece el este decisiv atât pentru valoarea, cât și pentru canonicitatea organizației noastre bisericești.

¹⁾ cf. R. Kazimirovici, Situația actuală de drept bis. a Bis. răs. passim.

²⁾ idem, ibidem p. 16, 28, 95.)

Astfel este logic să ne întrebăm: de ce să se aplice stigmatul necanonicității organizației noastre bisericești de astăzi, pe motivul că ea acordă mirenilor drepturi importante, și ar fi în schimb perfect canonică orânduirea Bisericii din Regatul de ieri, — la care ni se cere să revenim — când conducerea și administrarea ei era cu totul în mâna mirenilor de sub ordinele „Casei Bisericii“ din Ministerul Instrucțiunii Publice?

Căci, iată cum se concepea înainte de războiu, organizația Bisericii, tocmai de către vestitul Episcop Melchisedec, cu aprobarea oficială a Sf. Sinod. Într'o lucrare întinsă despre ierarhia și instituțiunea sinodală, învățatul vlădică, expunând organizația bisericii ardelene, cu sinoadele ei dela parohie până la Mitropolie, face aceste încheieri revelatorii: „Dar pe cât ele acolo (sc. sinoadele din Ardeal) sunt necesare, binefăcătoare și produse de împrejurări excepționale, pe atât îndrăznim a zice, că ar fi chiar absurd a pretinde, ca acea organizație bisericească excepțională să se introducă într'o țară liberă, cu o biserică liberă, cu o religie dominantă. Ar fi chiar ridicol a se introduce la noi sinod parohial în locul Consiliului comunal, sinod protopopesc în locul Consiliului județean, sinod eparhial și mitropolitan în locul Corpurilor legiuitoare.“¹⁾

¹⁾ cf. Studiu despre ierarhia și instituțiunea sinodală. București. 1883, p. 35.

Acelaș episcop scria însă în 1870 prot. I. Petric din Brașov: „sunt mulțămît de constituirea cea așa de regulată a Bisericii române din Transilvania“. (Cf. C. Diclescu din corespondențele Ep. Melchisedec Buc. 1909, p. 50).

Așadar, doctrinei Bisericii autonome din Ardeal, cerută de libera ei dezvoltare canonică, Melchisedec îi opune concepția etatistă, de conducere și administrare a ei prin autoritatea mireană a Statului omnipotent. E desigur cam dificil să înțelegem, pentru ce ar fi fost „canonică“ administrarea parohiei de către consiliul comunal, și cu totul anticcanonică cărmuirea ei pînă în consiliul parohial. Căci vedeți, postulatul libertății Bisericii, exprimat în autonomia ei, nu poate fi sacrificat nici chiar în Statul național, pentru că autonomia face parte din însăși ființa Bisericii ca instituțiune divină. De aceea, s'a răspuns din Ardeal, încă înainte de războiu, prin glasul Mitropolitului nostru de astăzi, că și în ipoteza fericită, de a putea trăi într'un stat românesc, noi n'am renunța la autonomia Bisericii.¹⁾ Căci zicea I. P. S. Sa: „Biserică de bună voie nu poate să renunțe la dreptul autonomiei sale, fără să renunțe prin aceasta totodată și la existență în conformitate cu ea însăși, în conformitate cu ceea ce trebuie să fie. În rosturile in-

¹⁾ cf. Dr. N. Bălan Chestiunea bisericească din România și autonomia bisericii noastre. Sibiu, 1910, p. 31.

nădăjduim că au pus un bun început care se va continua an de an.

Intrarea în catedrală s'a făcut după rânduială. S'a continuat apoi Utrenia cu răspunsurile date de același cor. Așa, sfânta bucurie a Învierii vestită dela catedrala ortodoxă a intrat apoi în casele tuturor credincioșilor și prin îndatinatele „paști“.

Dimineața la 10 s'a slujit cu mare sobor liturghie arhierască — culminând prin cuvântul P. S. Episcop Nicolae, care a fost o împărtășanie de bucurie pascală și arhipăstorească iubire.

Au participat toate căpeteniile autorităților și catedrala cu toate că poate aduna sub bolțile sale peste 2000 de oameni, a fost neîncăpătoare.

A doua și a treia zi s'a slujit liturghie tot cu mare sobor, în prezența P. S. Episcop Nicolae. A doua zi a predicat părintele consilier prot. stavr. Dr. Seb. Stanca iar a treia zi preotul Fl. Mureșanu.

În ziua întâi și a doua răspunsurile le-a dat corul mixt al catedralei condus de A. Bena, iar în ziua a treia corul mixt „Buna Vestire“ condus de An. Scurtu.

Cu aceeași solemnitate, proprie ortodoxiei, s'a desfășurat luminatul praznic și la celelalte biserici parohiale din Cluj.

„Cel ce s'a dat pe sine pentru păcatele noastre, ca să ne scoată pe noi din acest veac viclean, după voia lui Dumnezeu și a Tatălui nostru.“

Galateni 1, 4.

S'a continuat apoi cu conferința intimă, unde după mai multe comunicări făcute de către P. C. protopop, s'au discutat diferite probleme pastorale. Din conferință s'a expediat o telegramă omagială Prea Sf. Sale Episcop Nicolae.

Pr. M. GRECU

În ziua de 4 Aprilie a. c., s'a ținut în orașul Târgu-Mureș obișnuita conferință de primăvară a preoțimii tractuale.

În ziua premergătoare conferinței s'a celebrat serviciul Vecerniei de către preoții-profesori de religie din loc în frunte cu păr. prot. Ștefan Russu. Cu această ocazie păr. prof. I. Leuca a predicat cu avânt despre: „mărturisire și împărtășanie.“

Luni în 4 Aprilie la orele 9 a. m., s'a făcut și sf. Liturghie. Predică păr. V. Guțiu despre: „Rugăciune.“

La priceasnă — după cuminecarea preoților și a credincioșilor, — conferențiază pr. D. Sângeorgean despre: „combaterea concubinajului și a sectelor.“

După sf. Liturghie se slujește un parastas pentru decedații arhieriei Andrei, Miron, Ioan și Nicolae.

Conferința intimă, e deschisă de păr. prot. Șt. Russu printr'un cuvânt bine simțit, propunând o telegramă omagială către P. S. Episcop Nicolae.

Urmează discuții ample cu privire la metodele de lucru ale conferințelor spre a da maximum de folos pastoral.

Pr. D. SÂNGEORGAN

INFORMAȚIUNI

ȘTIRE PERSONALĂ. P. S. Episcop Nicolae, ministrul Educației naționale, al Cultelor și Artelor, a plecat la București Marți seara cu acceleratul.

Cunună de Paști. Socot că putem numi așa sacrificiul d-lui Șerb Ilie și al soției sale Paraschiva, comerciant în Cluj care a plătit anul acesta „paștile“ îndatinate, la Catedrala noastră. Mii de credincioși care s'au împărtășit dintr'ânsele au rostit împreună de atâtea mii de ori „Dumnezeu să ierte păcatele cui a plătit paștile“. Dumnezeu să primească și aceste rostiri și sacrificiul făcut și toate rugăciunile care se vor face în Catedrală pentru dânsul și casa sa, de acum până la viitoarele Paști.

Un dar al I. P. S. Patriarh. Luând cunoștință de apelul P. S. Episcop Nicolae al Bihariei pentru zidirea unei catedrale ortodoxe în Oradea, I. P. S. Patriarh Miron a

trimis ca dar de sf. Paști suma de 100.000 Lei, iar pentru construcția altor două biserici din aceeași eparhie încă 100.000 Lei, în total 200.000 (două sute mii) Lei. Ofranda marelui cărmuitor al Bisericii noastre a fost primită cu adâncă bucurie de credincioșii Eparhiei orădane. Cu asemenea jertfe, cari de sigur vor găsi și alți imitatori generoși, marea catedrală se va înălța mai repede decât ne așteptăm.

Salarizarea preoților din munți. Preoții noștri din Munții Apuseni, cari se sbat în greutăți extraordinare, au folosit prilejul de a adresa P. S. Sale Episcopului Nicolae, în calitate de ministru al Cultelor și educației naționale, un memoriu nou, cu privire la situația lor. Ideea sesiunilor parohiale constituite din păduri o socot rea, fiindcă preverificațiile constante i-ar pune în conflicte grave cu credincioșii. Singura soluție bună ce o propun ei este următoarea: un adaos de salariu pentru toți preoții fără ecclie, care să echivaleze cu venitul net alor 32 jugăre pământ

CONFERINȚE PASTORALE

Conferința protopopească a preoțimii din tractul Reghin.

În zilele de 2 și 3 Aprilie c., preoțimea din tractul Reghin, s'a întrunit în parohia Stânceni.

În seara zilei de Sâmbătă 2 Aprilie s'a servit Vecernia în sobor, sub conducerea Prea C. prot. Ion Maloș. La sfârșitul slujbei P. C. Sa a ținut o magistrală predică despre „Rugăciune și Post“.

Di Dr. E. Nicoară preș. F.O.R.-ului Reghin cu neobositul zel s'a înfățișat și de data aceasta în mijlocul nostru cu filmul „Viața lui Iisus“, pe care l-a rulat și explicat, cu neîntrecută pricepere creștinească.

După Vecernie s'au mărturisit preoții.

Duminecă dimineața s'a celebrat sf. Liturghie în sobor, răspunsurile fiind date de corul preoților condus de pr. P. Șendrea. Frumsețea litur-

ghiei marelui compozitor G. Dima, executată impecabil, sub bolțile cu bizantine arcade ale splendidei biserici, serviciul în sobor s'au îmbinat cu creștineasca reculegere a credincioșilor dând un cadru de pioasă înălțare sufletească. După ultimele acorduri ale pricesnei „Ceriurile spun“, păr. I. Popescu-Dumbrava a predicat despre „Sf. Cuminecătură.“ Cu blândețea-i cunoscută, a explicat frumos momentul „eucharistic“ și darurile izvorite din el.

Cu această ocaziune preoții s'au cuminecat.

La Vecernia de Duminecă, slujită de un sobor de preoți, a vorbit în numele F.O.R.-ului dl Dr. V. Nicolescu despre: „Nutriția bolnavilor.“ Conferința fiind foarte instructivă, a fost ascultată de câtră credincioși cu mult interes. P. C. protopop a rostit cuvântul de încheiere.

terne ale Bisericii, Statul n'are dreptul să se amestece. Biserica e o instituțiune de origină dumnezeiască, care-și are stabilite scopurile ei și mijloacele pentru realizarea acestor scopuri. Din cauza aceasta, evident, nu Statul este chemat să prescrie Bisericii cum are să se organizeze, nici să aprobe ori desaprobe mijloacele și organele prin cari are să lucreze ea la realizarea scopurilor ei între oameni.“¹⁾ Prin urmare, — spune în alt loc învățatul Mitropolit — „orice știrbire a autonomiei bisericesti noi o considerăm nu numai ca o deplasare a Bisericii din drepturile ce i se cuvin, ci și ca o știrbire a conștiinței de sine a Bisericii celei vii și a răspunderii pentru realizarea scopurilor sale spirituale în lume?“²⁾

Dar spre a clarifica și mai bine situația și rostul mirenților în Biserică, țin să arăt, că potrivit tradiției, drepturile lor nu se limitează numai la sfera juridică, adică la cărmuirea administrativă, ci merg mult mai departe, chiar în domeniul dogmatic și spiritual al vieții eclesiastice. Deși principiar, puterea învățării este rezervată pe seama ierarhiei, în virtutea succesiunii apostolice, totuși

doctrina nu exclude dela exercițiul ei nici pe mirenii. E suficient să cităm dintre mărturiile atâtor teologi consacrați de Biserică, pe aceea a învățatului cleric rus S. Bulgakoff, cuprinsă în cea mai nouă operă intitulată *Ortodoxia*, tradusă de curând și în românește. Celebritatea autorului care a dat cea mai strălucită sinteză a credinței noastre, împrumută expunerilor sale valoarea unei autorități doctrinare necontestate. Bulgakoff afirmă, că Mântuitorul n'a adresat cuvintele sale: „mergeți și învățați toate neamurile“ exclusiv ierarhiei, ci și tuturor credincioșilor, dovadă, că la început vestirea Evangheliei s'a făcut nu numai de către Apostoli, ci de credincioși în genere, și anume atât de bărbați cât și de femei. El declară că dacă laicii n'au dreptul de a predica în cursul slujbelor, în schimb ei nu sunt lipsiți de dreptul de a învăța chiar în Biserică, dar în afară de slujbe, și cu atât mai mult o pot face afară de Biserică. Dacă există anumite restricțiuni, ele s'au putut introduce numai din considerațiuni practice și disciplinare, însă nicidecum din pricina vre-unei inferiorități harismatice a mirenților. Faptul că ei, pot fi teologi, cu libertatea de a studia doctrina în mod științific, echivalează cu dreptul de a propovedui.

Exercițiul acestui drept al mirenților poatea fi

reglementat de ierarhie, dar ea nu-l poate și nici nu trebuie să-l desființeze.¹⁾

Bulgakoff spune și mai mult, când afirmă, că în ordinea administrării tainelor, mirenii nu sunt de loc un subiect pasiv al lor, cu singura obligațiune de a se supune ierarhiei; căci mirenii nu pot fi socotiți nicidecum un fel de vase, goale de harisme, pe cari să le umple ierarhia. Starea laică poate fi considerată ca o *dignitate sfințită*, căci calitatea de creștin a făcut din ei „poporul lui Dumnezeu, preoție împărătească.“ Parohul administrează tainele cu poporul, iar mirenii le administrează împreună cu el.²⁾

Dacă aceasta este adevărata concepție ortodoxă cu privire la rosturile mirenților, dacă participarea lor la viața externă este consfințită astăzi — cum am văzut — aproape pretutindeni în ortodoxie, ce mai rămâne din tribulațiile intempestive ale anticanoniștilor noștri? Se mai poate vorbi serios de necanonicitatea legii, când doctrina, tradiția și practica generală a Bisericii întregi o desmint în forma cea mai hotărâtă? (Va urma)

¹⁾ cf. S. Bulgakoff, *L'ortodoxie* Paris. Alcan. 1932, p. 73.

²⁾ *Idem*, ibidem p. 66.

¹⁾ *idem*, ibidem, p. 32 și 41.

²⁾ Cuvânt la deschiderea congresului naț. bis. al Mitropoliei Ardealului din 1933.

Cf. Procesul verbal al acestui congres. Sibiu, 1935 p. 75.

Cețiți și răspândiți „Viața Ilustrată“

cl. I. respective a jugărilor ce lipsesc până la 32, exceptând râpile și pășunatele din unele comune, deținute fără nici un venit, de preoții lor.

Formula aceasta este echitabilă, și ea ar fi trebuit adoptată de Stat de mult, și anume de când a executat reforma agrară. Căci nu este admisibil să acorzi unei părți a preoțimii sesiuni parohiale, iar celelalte să nu-i dai nimic, pe motiv, că nu sunt rezerve de stat. Corectivul firesc era aici echivalentul în bani. Suntem convinși, că P. S. Episcop Nicolae va face toate eforturile pentru repararea acestei neprețțări. Să nu uităm însă, că se găsește în fața unui buget, făcut înainte de a deveni titularul Ministerului de Culte. Vor fi deci necesare intervenții pe lângă Ministerul de Finanțe, pentru găsirea fondurilor suplimentare.

Episcopul străjerilor. Comandamentul Străzii Țării a dat o decizie prin care numește pe data de 24 Aprilie crt. pe P. S. S. Dr. Partenie Ciopron al armatei, Episcop onorific al Străzii Țării.

O pastorală filozofică. Așa poate fi numită pastorală de Paști a P. S. Episcop Lucian Triteanu dela Roman. Privind viața și năzuințele omenești în lumina eternității, arată zădărniciile lor lipsite de suportul unei credințe dincolo de măsura timpului. „Trec anii și veacurile — spune P. S. Lucian — așternând praful uitării peste atâtea isprăvi ale oamenilor și peste atâtea vieți care s'au frământat cu toate zădărniciile lumii. Dar o zi rămâne mereu, mai mare decât veacurile toate, mare cât veșnicia însăși, învăluitoare și dulce ca însăși dumnezeirea: este ziua pe care a făcut-o Domnul, ziua învierii Sale din morți, pentru ca să ne bucurăm și să ne veselim într'ansa.“

Obligativitatea căsătoriei religioase. Ministerul cultelor a dat următorul comnat cu privire la căsătoria religioasă:

„Unele gazete au publicat știrea că ministerul cultelor și artelor ar fi intervenit la ministerul justiției pentru punerea în concordanță a legii actelor de stare civilă cu dispozițiunile art. 20 din noua Constituție.

Această informație era greșită de oarece se arăta că binecuvântarea religioasă precedează căsătoria civilă, pe când în realitate art. 20 din Constituție dispune tocmai invers.

Precum se știe noua Constituție completează textul vechi referitor la actele de stare civilă, introducând obligativitatea binecuvântării religioase.

Această obligativitate urmează a fi reglementată prin lege, pentru a se pune în aplicare principiul înscris în noua Constituție.

Adunarea arhiepiscopiei din Sibiu. Din pricini binecuvântate, adunarea arhiepiscopiei noastre este convocată, cu abatere dela termenul obișnuit, pe ziua de 1 Mai a. c. în Sibiu. Conform hotărârii Sf. Sinod mandatele membrilor vechi fiind prelungite până la noui dispozițiuni, a-

dunarea va lucra cu aceiași deputați, deplin cunoscători ai problemelor arhiepiscopiei.

Sperăm, că se vor stabili și anumite directive în legătură cu viitorul bisericii noastre.

Lumina vine dela Răsărit. Sub acest titlu a apărut în Nr. de Paști al Telegrafului Român un articol luminos al diaconului Gr. Marcu, directorul Revistei Teologice, în care vorbește cu meritate elogii despre admirabila carte a pâr. D. Stăniloae cu privire la sf. Grigorie Palama, învățatul teolog ortodox din veac. XIV. Ilustrul monah atonit a câștigat o victorie strălucită împotriva atacurilor catolice dirijate de trei călugări din Apus. E un capitol de mândrie ortodoxă opera sf. Grigorie Palama, și de aceea recomandăm cu toată căldura preoțimei noastre cartea pâr. rector D. Stăniloae.

Dania unui gazetar. Unul din cei mai vechi gazetari ai Ardealului, d. Gheorghe Stoica, a socotit să-și cinstească cei 60 de ani de viață printr'o danie frumoasă pe seama Sindicatului presei române din Ardeal, lăsându-i moșia de 84 jugăre arător, casa de locuit și construcțiile economice, din Luna-de-jos județul Cluj, toate în valoare de 1 milion 240 mii Lei. Iată un gest impresionant, vrednic de tradiția gazetarilor idealişti dela noi. Emeritul luptător cu condeul, care a suportat cu eroism ani de zile rigorile temnițelor maghiare, și-a dobândit un titlu nepieritor la recunoștința neamului. Vivant sequentes.

Ofițerii activi în funcțiuni publice. „Monitorul Oficial“ de ieri publică decretul-lege, prin care ofițerii activi ai armatei, aerului și marinei, vor putea fi delegați de guvern să îndeplinească orice funcțiuni publice în serviciul statului, județului și comunei.

Pe tot timpul delegațiunii, ofițerii vor fi puși la dispoziția ministerului apărării naționale, aerului și marinei, păstrându-și toate drepturile prevăzute de legile și regulamentele militare, precum și stagiul la comanda de unități.

Desființare de școli normale. Constatându-se din statisticele oficiale, că astăzi avem 5500 de învățători fără post, Ministerul Educației naționale a hotărât să suprimă câteva din cele 69 școli normale de astăzi. Astfel M. S. Regele Carol II-lea a semnat un Decret, prin care se desființează pe 1 Iulie a. c. școlile normale de învățători din: Abrud, Bălți, Careii-mari, Cetatea-Albă, Făgăraș, Ploiești, Roman, R.-Vâlcea, Târgoviște, Vaslui, Năsăud (cursul superior). Apoi cele de învățătoare din: Botoșani, Constanța, Predeal, Șimleul-Silvaniei, T.-Măgurele și T.-Severin. În total 17 școli normale. Situația personalului didactic și administrativ dela aceste școli va fi aranjată în acord cu dispozițiile legii învățământului secundar.

Consiliul eparhial ort. rom. Cluj.

Nr. 3017/1938.

Comunicat.

Pentru conformare intocmai comunicăm organelor subalterne administratoare de fonduri adresa Onor. Minister de Culte Nr. 10549 din 8 Martie 1938, referitoare la încasarea alor 2% asupra valorii tuturor furniturilor și lucrărilor precum urmează:

„Pentru procurarea de fonduri necesare funcționării școlilor de învățământ industrial și pentru ajutoarea materială a absolvenților cari doresc să-și deschidă ateliere, în conformitate cu prevederile art. 110-112 ale legii pentru organizarea învățământului industrial, s'a înființat prin Înaltul Decret Regal Nr. 2954/937, „Casa Învățământului Industrial.“ Printre veniturile cari alimentează această Casă, prevăzute la art. 111 al susmenționatei legi, sunt și acelea provenite dintr'o cotă de două puncte din numărul procentelor lăsate rabat asupra valorii tuturor lucrărilor și furniturilor Statului, județelor, comunelor și Regiilor autonome (cu excepția acelor date de Regia C.F.R., P. C. A., Direcția Drumurilor, P.T.T. și Ministerul Apărării Naționale) date prin licitație sau bună învoială.

Cota de 2% se prelevează din rabatul ce au acceptat adjudecătorii pentru lucrări sau furnituri, atunci când acel rabat este de cel puțin 2% din valoarea întregii lucrări, iar în cazul când lucrările sunt date prin bună învoială sau licitație restrânsă (când nu se acordă rabat sau când rabatul nu atinge 2%, cota de 2% se calculează asupra prețului efectiv al lucrării sau furniturii.

Pentru a se putea aplica integral dispozițiunile legale de mai sus, Vă rugăm să binevoiți a lua măsuri, ca în cazul când antreprenorii sau furnizorii nu consemnează anticipat încasării ordonanțelor, cota de 2% atribuită Casei Învățământului Industrial, să se ordonanțeze de Serviciul Dvs. de Contabilitate, din suma ce revine beneficiarului și această cotă, specificându-se pe ordonanța sau mandat, eventual printr'o stampilă următoarea mențiune:

„La plată se va reține și consemna Lei . . . pe scama și la dispoziția Casei Învățământului Industrial, în cazul când titularul nu va prezenta și preda recipisa de consemnarea acestei sume.“

Dacă pentru anumite lucrări se dau avansuri sau conturi, se va ordonanța întreaga cotă de 2%, asupra rabatului la prețul integral al furniturii sau lucrării, ce se cuvine Casei Învățământului industrial.“

Cluj, la 16 Aprilie 1938.

Consiliul eparhial.

Nr. 3207/1938.

Comunicat.

Ministerul de Interne a autorizat „Liga Culturală pentru unitatea tuturor Românilor“ să editeze „Constituția Regele Carol al II-lea“.

Îndemnăm pe preoții noștri să

dea cel mai larg concurs pentru cumpărarea și plasarea unui număr cât mai mare din broșura „Constituția Regele Carol al II-lea“ la prețul de 10 lei exemplarul.

Venitul ce se va realiza din vânzarea acestei broșuri, formează Fondul „Regele Carol al II-lea“, fond destinat exclusiv ajutorării elementului românesc în viața economică.

Delegați speciali, din partea Ligii, se vor prezenta în toată țara pentru plasarea broșurei.

Cluj, la 18 Aprilie 1738.

Consiliul eparhial.

Nr. 3013/1938.

Ordin circular

Institutul Național de Credit Agricol, creat cu mari sacrificii, are de scop de a sprijini dezvoltarea gospodăriei proprietarilor agricoli mici și mijlocii (0,50 Ha.—50 Ha.), de a ridica cantitativ și calitativ producțiunea și de a spori avuția privată și implicit și cea națională.

Pentru anul în curs, Institutul a hotărât să acorde împrumuturi tuturor agricultorilor mici și mijlocii, care au nevoie și care prezintă garanții serioase că împrumutul va fi investit pentru sporirea producțiunii agricole, cu toate ramurile ei.

Față de scopul urmărit, dispunem ca organele noastre în subordine (Preoți) să facă o stăruitoare propagandă printre agricultorii pentru o mai bună și rațională lucrare a terenurilor, arătându-le marele sprijin ce li se oferă pentru exploatare și cumpărare de vite și unelte prin acordare de împrumuturi de către Institutul Național de Credit Agricol cu o dobândă mică, de 6.50% pe an. Din această dobândă Institutul reține numai 0.50%, băncile mandatate iau numai 1.50% pentru acoperirea cheltuielilor, iar restul de 4.50% este scontul Băncii Naționale.

Împrumuturile se fac prin mandatările legale: bănci populare, Case de Credit ale Agricultorilor, sau sucursalele Institutului.

Credem că se impune o acțiune de colaborare a tuturor organelor de Stat aflate în viața rurală pentru ridicarea morală și materială a țărânimii noastre, și deaceea invităm preoțimea noastră să deie tot sprijinul în sensul celor de mai sus.

Cluj, la 27 Aprilie 1938.

Consiliul eparhial.

POSTA REDACȚIEI

Pr. A. V. Ighiel. Ne-a venit prea târziu. Preferăm experiențe pastorale.

Z. M. Dej Cunoașteți dictonul spiritual: cel mai mare orb este cel ce nu vrea să vadă. Așa sunt clarissimi redactori dela „Unirea“. Poți să le demonstrezi cât vrea eroarea propagandei lor pentru congresul euharistic dela Budapesta. Ei țin să se ducă, fiindcă e... *catolic*. Nici nu vreau să audă, că el este și *maghiar*. Aici e toată smin-teala. Dar vom reveni.

Abonați și răspândiți „VIATA ILUSTRATA“

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.